

ОРГАНІЗАЦІЯ ПСИХОДІАГНОСТИЧНОЇ РОБОТИ З ДОШКІЛЬНИКАМИ

В практиці практичного психолога психодіагностика може бути як самостійним видом діяльності, так і складовою частиною інших, перш за все корекційної роботи. Психодіагностика – вид діяльності психолога, спрямований на з'ясування сутності індивідуальних психофізіологічних особливостей розвитку дитини з метою оцінювання їхнього актуального стану, виявлення відхилень у розвитку її пізнавальних процесів та поведінки, визначення одиничного й унікального в розвитку особистості кожної дитини.

Це передбачає глибоке знання психологом особливостей психофізіологічного розвитку на усіх вікових етапах.

Види психодіагностики дитини дошкільного віку:

1. Спостереження за поведінкою дитини в різних режимних моментах у природних та спеціально організованих умовах з фіксацією в щоденнику спостережень для наступного аналізу й висновків про рівень її розвитку.
2. Бесіда з дитиною, педагогами та членами сім'ї з метою збору інформації про розвиток і поведінку дитини.
3. Вивчення продуктів діяльності дитини (малюнків, виробів, аплікацій).
4. Анкетування дорослих, які беруть участь у вихованні дитини.
5. Тестування дитини психологом за різними параметрами психофізіологічного розвитку.
6. Непрямі методи діагностики дитини через бесіди з її однолітками за опитувальниками, організацію психологічних ігор і вправ.
7. Робота з діагностичними картками:
  - психофізіологічного розвитку дитини;
  - інтелектуального розвитку;
  - адаптації до дитячого садка або школи.

Зміст психодіагностичних заходів і висновків про результати діагностичних досліджень фіксують в індивідуальних психологічних картах і протоколах.

Особливості психодіагностичної роботи в дитячому садку обумовлюються наступними показниками:

1. Показники розвитку дітей

Блок I. Психологічні показники дошкільника: спосіб взаємодії з реальністю, мотиви потреби, моральна позиція дитини, психомоторна сфера, індивідуально-емоційні особливості.

Блок II. Психофізичні показники психофізіологічних особливостей: темп, адаптивність, динамічність, лабільність нервової системи.

Блок III. Психолого-педагогічні показники: навченість і передумови навчальної діяльності, спеціальні здібності (музичні, художні, математичні й т.д.), досягнення (знання, уміння й навички).

2. Показники особливостей психолого-педагогічної взаємодії педколективу з дітьми:

- стиль взаємин у віковій групі (дорослий - дитина);
- виховна стратегія (її відповідність концепції дошкільного виховання) та освітня стратегія (її відповідність освітній програмі дитячого садка);
- психологічна індивідуально-емоційна стабільність педагогічних кадрів.

3. Показники особливостей сімейних відносин:

- стиль взаємин у сім'ї;
- виховна стратегія батьків (осіб, що їх замінюють);
- сформованість і активізація (актуалізація) батьківської позиції (негативної, позитивної);
- психологічна (індивідуально-емоційна) стабільність батьків.

Процедура психологічного обстеження дітей дошкільного віку складається з п'яти етапів.

1. Підготовчий: медичний анамнез на основі спеціальної документації й бесіди з медичним працівником; соціально-побутова характеристика життєдіяльності дитини на основі анкетування батьків; педагогічний анамнез на

основі анкетування й бесід з вихователями; сімейний анамнез на основі анкетування й бесід з батьками й значимими дорослими в сім'ї дитини.

2. Адаптаційний: знайомство з дитиною в процесі спостережень, бесід з ним, аналізу продуктів дитячої творчості.

3. Основний: тестування.

4. Інтерпретаційний: складання психологічного висновку й супутніх документів на основі обробки й аналізу діагностичних даних.

5. Заключний: констатація результатів обстеження в процесі бесіди; рекомендації батькам або вихователям.

Серед основних правил тестування дітей дошкільного віку можна виділити:

– утримання єдиної просторової позиції психолога з дитиною («очі в очі»);
– надання дитині права самостійно вибирати сферу діяльності (гра, малюнок, спілкування й ін.);

– чергування сфер діяльності у тестах (спілкування – конструювання - рухи – малювання);

– дотримання часового регламенту відповідно до виду тестування й віку дитини;

– регламентація інтелектуального навантаження, через чергування вербальних і невербальних засобів;

– дублювання тестів загальної діагностичної спрямованості для підтвердження результатів;

– неприпустимість створення в дитини враження перевірки її знань, умінь та навичок, неприпустимість офіціозу під час діагностичного обстеження;

– з появою у дитини перших ознак втоми обстеження припиняють.

З огляду на особливості психічного розвитку дитини дошкільного віку, низький рівень її свідомості та самосвідомості, а також необ'єктивність особистісної самооцінки, психолог у психодіагностичній роботі з дитиною має обов'язково використовувати метод експертів, що передбачає отримання об'єктивної та повної інформації про розвиток дитини.

Література

1. Широкова Г.А. Справочник дошкольного психолога. – Ростов-на-Дону: «Фенікс», 2003. – 384 с.
2. Савельева Н. Настольная Книга педагога-психолога детского образовательного учреждения – Ростов н/Д: Феникс, 2004. – 576 с.
3. Марінушкіна О.Є. Порадник практичного психолога / О.Є.Марінушкіна, Ю.О.Замазій. – Х.: «Основа», 2008. – 236 с.